

147. MEKTUP

١٤٧- ﴿الْمَكْتُوبُ السَّابِعُ وَالْأَرْبَعُونَ وَالْمِائَةُ : إِلَى الْخَوَاجَةِ أَشْرَفِ الْكَابِلِيِّ
فِي بَيَانِ أَنَّ الْإِنْقِطَاعَ مُقَدَّمٌ عَلَى الْإِتِّصَالِ وَبِالْعَكْسِ﴾

رَزَقَنَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَإِيَّاكُمْ التَّرَقِّيَّاتِ عَلَى مَدَارِجِ الْكَمَالِ بِحُرْمَةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ عَلَيْهِ
وَعَلَى آلِهِ الصَّلَوَاتُ وَالتَّسْلِيمَاتُ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ مَشَائِخِ الطَّرِيقَةِ قَدَسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمْ
بِتَقْدِيمِ الْإِنْفِصَالِ وَالْإِنْقِطَاعِ عَلَى الْإِتِّصَالِ وَطَائِفَةٌ أُخْرَى مِنْ هَؤُلَاءِ الْأَكَابِرِ قَالُوا
الْإِتِّصَالُ عَلَى الْإِنْقِطَاعِ وَالْإِنْفِصَالُ وَتَوَقَّفْتُ طَائِفَةٌ ثَالِثَةٌ فِيهِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ الْخَرَّازُ
قَدَسَ سِرُّهُ مَا لَمْ تَنْقَطِعْ لِاتِّحَادٍ وَمَا لَمْ تَجِدْ لَاتِنْقِطِعْ وَلَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَقْدَمُ يَقُولُ رَاقِمُ
هَذِهِ السُّطُورِ إِنَّ الْإِنْقِطَاعَ وَالْإِتِّصَالَ يَتَحَقَّقَانِ فِي آنٍ وَاحِدٍ وَلَا يَحْزُرُ أَنْ يَنْفَكَّ
الْإِنْقِطَاعُ عَنِ الْإِتِّصَالِ وَأَنْ يَحْصُلَ الْإِتِّصَالُ بِدُونِ الْإِنْقِطَاعِ وَالْإِنْفِصَالِ غَايَةُ مَا فِي
الْبَابِ أَنَّ الْخَفَاءَ أَنْ تَحَقَّقَ فَإِنَّمَا هُوَ فِي التَّقَدُّمِ الدَّائِيٍّ وَتَعَيَّنَ عَلَيْهِ أَحَدُهُمَا لِلْآخِرِ
وَاخْتَارَ شَيْخُ الْإِسْلَامِ الْهَرَوِيُّ قَدَسَ سِرُّهُ الْمَذْهَبَ الثَّانِي قَائِلًا بَانَ السَّبْقَةُ مِنْ ذَلِكَ
الطَّرَفِ أَحْسَنُ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ بِتَقَدُّمِ الْإِنْفِصَالِ عَلَى الْإِتِّصَالِ لَا يَنْكُرُونَ هَذِهِ السَّبْقَةَ
أَيْضًا وَمُرَادُهُمْ مِنَ الْإِتِّصَالِ الظُّهُورُ التَّامُّ وَهُوَ لَا يَنَافِي الظُّهُورَ الْمُطْلَقَ فَيَكُونُ
الظُّهُورُ الْمُطْلَقُ مُقَدِّمًا عَلَى الْإِنْفِصَالِ وَالظُّهُورُ التَّامُّ مُؤَخَّرًا عَنْهُ فَعَلَى هَذَا التَّحْقِيقِ
يَكُونُ نَزَاعُهُمْ رَاجِعًا إِلَى اللَّفْظِ وَلَكِنْ نَظَرَ الطَّائِفَةُ الْأُولَى عَالَ حَيْثُ لَا يَعْتَبِرُونَ
الْقَلِيلَ وَيَتَّبِعِي أَنْ يُعْلَمَ أَنَّ عَلَى هَذَا التَّوَجُّهِ قَدْ حَصَلَ التَّقَدُّمُ الزَّمَانِيُّ أَيْضًا فَافْهَمْ
وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ أَلْمَلُهُمْ لِلصَّوَابِ وَعَلَى كُلِّ حَالٍ يَتَّبِعِي أَنْ يَكُونَ مَظْهَرًا لِلْإِنْفِصَالِ
وَالْإِتِّصَالِ فَإِنَّ مَرْتَبَةَ الْوَلَايَةِ مَنُوطَةٌ بِهَاتَيْنِ الْمَرْتَبَتَيْنِ وَبِدُونِهِمَا خَرُطُ الْقِتَادِ وَالْمَرْتَبَةُ
الْأُولَى مَرْتَبَةٌ بِالسَّيْرِ إِلَى اللَّهِ وَالثَّانِيَةُ بِالسَّيْرِ فِي اللَّهِ وَبِمَجْمُوعِ هَذَيْنِ السَّيَرَيْنِ
يُوصَلُ إِلَى مَرْتَبَةِ الْوَلَايَةِ وَالْكَمَالِ عَلَى تَفَاوُتِ دَرَجَاتِهَا وَالسَّيَرَانِ الْبَاقِيَانِ لِتَحْصِيلِ

مَرْتَبَةِ التَّكْمِيلِ وَالْوُصُولِ إِلَى دَرَجَةِ الدَّعْوَةِ (شَعْرًا):
نَادَيْتُ غَيْرَ مَرَّةٍ * لَوْ كَانَ فِي الْأَحْيَاءِ حَيٌّ

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Hâce Eşref el-Kâbulî'ye yazılmış olup inkitâ'ın²⁵⁵ mı yoksa ittisâlin²⁵⁶ mi önce olduğunu açıklamaktadır.

Allah Subhânehû Peygamberlerin Efendisi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hürmetine bizi ve sizi kemâl derecelerinde yükselmekle rızıklandırırsın.

Bu tarîkatın şeyhlerinden bazıları (Kuddise Sirruhum), infisâl ve inkitâ'ın ittisâlden önce geldiğini söylerken büyüklerden diğer bir grup ittisâli, inkitâ' ve infisâlden önce getirdiler. Üçünü bir grup da bu konuda bir şey söylemeyerek tavakkuf etmiştir. Mesela Ebû Sa'îd el-Harrâz²⁵⁷ (Kuddise Sirruhu) demiştir ki: *"İnkîtâ' baline varmadıkça bulamazsın; bulamadıkça da inkîtâ' baline varamazsın. Bilmiyorum bangisi öncedir."*

Bu satırların yazarı der ki inkitâ' ve ittisâl aynı anda gerçekleşir. İnkîtâ'ın ittisâlden ayrılması ve inkitâ' ve infisâl olmaksızın ittisâle ulaşmak câiz değildir.

Bu konuda söylenmesi gereken esas söz şudur: Eğer burada bir kapalılık olursa bu, yalnızca zâtî öncelikte ve birinin diğerine sebep olmasının belirlenmesinde sözkonusudur.²⁵⁸

²⁵⁵ İnkîtâ', mâsivâdan kopmak, dünya ve âhireti bırakıp sadece Allah'a bakmak. Heravî bunu "mâsivâdan kopmak ama bunu dikkate almamak" şeklinde tanımlamıştır. Bkz. Heravî, Menâzilu's-Sâirîn, s. 46, Kahire 1908.

²⁵⁶ İttisâl: Kulun yaratıcısından başkasını görmemesi ve sırtını yaratıcısından başkasına bağlamamasıdır. İttisâl, sâlikin kendi zâtını, tek olan mevcudla bitişik görmesi şeklinde tanımlanmıştır. Sâlik bu durumda medet ve vücûdun kesintisiz olarak geldiğini görür. Sonunda mevcut öyle olur ki bekâ billah'da bekâyâ erer. Bkz. Doç. Dr. Ethem Cebecioğlu, Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri sözlüğü, s. 409, Rehber Yayıncılık, Ankara 1997.

²⁵⁷ Ebû Sa'îd el-Harrâz'ın hayatı için bkz. C. 1, Mektup 1 deki ilgili dipnot.

²⁵⁸ Eğer ittisâl ve infisâlin hangisinin daha önce olduğu noktasında bir kapalılık olursa, bu buradaki öncelik ve sonralığın zamansal değil de rütbesel olması konusunda ve birinin diğerine sebep olmasında sözkonusu olur. (Burada ittisâl ve infisâlin zaman

Şeyhülİslâm Heravî (Kuddise Sirruhu), "Bu ikisinden ittisâlin önce olması en güzeldir" diyerek ikinci görüşü seçmiştir.

İnfisâlin ittisalden önce olduğunu söyleyenler de bu önceliği inkar etmemektedir.

İttisaldan maksatları, tam zuhurdur ki bu da mutlak zuhura mani değildir.²⁵⁹ Böylece mutlak zuhur infisalden önce gelir; tam zuhur ise infisâlden sonra gelir. Durum bu mecrada olunca buradaki tartışma lafzî bir tartışma olarak kalmaktadır. Ancak birinci grubun görüşü daha güçlüdür. Çünkü onlar aza itibar etmiyorlar.

Bilmek gerekir ki bu açıklama üzerine, zamanla ilgili bir öncelik de meydana ortaya çıkmış oldu. Bunu iyi anla!

Allah Subhânehû doğruyu ilham edendir.

Her halukarda infisâle ve ittisale mazhar olmak gerek. Çünkü velâyet mertebesi bu ikisine bağlıdır. Yoksa her şey boşu boşuna meşakkat ve zorluk çekmek olur.²⁶⁰

Birinci mertebe (inkitâ') seyr-i ilâllaha bağlıdır, ikincisi (ittisâl) ise seyr-i fillâha bağlıdır. Bu ikisinin toplamıyla değişik derecelerine göre velâyet ve kemâl mertebesine ulaşılır. Diğer iki seyr ise mükemmil mertebesine ve davet derecesine ulaştırmak içindir.

"Defalarca davet ettin,

Aralarında gerçekbir diri olsaydı cevap verirdi!" (Şiir).

﴿ KELİME ANLAMI ﴾

147. إِلَى الْخَوَاجَةِ الْمَكْتُوبُ السَّابِعُ وَالْأَرْبَعُونَ وَالْمِائَةُ : < Yüz kırk yedinci mektup Hâce Eşref Kâbilî'ye gönderilmiştir (Ne hakkında?) Şunun beyanı hakkındadır مُقَدِّمٌ عَلَى الْإِتِّصَالِ إِنَّ الْإِنْقِطَاعَ İttisal'den öncedir, Yoksa İttisal mi İnkita'dan öncedir?.. >

açısından aynı anda oldukları ancak rütbe ve sebeplik açısından aralarında bir öncelik ve sonralığın olabileceğine işaret vardır).

²⁵⁹ Tam zuhûr: Allah'ın nihâi ve kuşatıcı zuhûrudur.

Mutlak zuhûr: Normalde yaşanan tecellilerdir.

²⁶⁰ "Ve bi dūnihilimâ hartu'l-katâdi" deyiminin açıklaması için 75. Mektubun ilgili dipnotuna bkz.

الترقيات (Neyfe?) Allah Sübhânehû, bizi ve sizi rızıklandırırsın
 بِحُرْمَةِ سَيِّدٍ عَلَى مَدَارِجِ الْكَمَالِ (Ne üzerinde?) Kemal basamakları üzerinde
 Ona ve âline olsun (Ne?)
 قَالَ طَائِفَةٌ مِنَ الْمُرْسَلِينَ Peygamberlerin Efendisi'nin hürmetine
 Bir grup demiştir / savunmuştur
 قَدَسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمْ مِنْ مَشَائِخِ الطَّرِيقَةِ (Kımlardan?) Allah, sırlarını
 Bu tarikatın şeyhlerinden
 بِتَقْدِيمِ الْإِنْفِصَالِ وَالْإِنْقِطَاعِ (Ne demiştir?) mukaddes kılsın
 Infisal ve Inkıta'nın önce
 وَطَائِفَةٌ أُخْرَى عَلَى الْإِتِّصَالِ (Ne üzerinde?) Başka bir grup da
 Ittisal üzerine
 قَدَّمُوا الْإِتِّصَالَ (Kımlardan?) O büyüklerden
 Ittisal'i öne almışlardır
 وَتَوَقَّعَتْ طَائِفَةٌ ثَالِثَةٌ عَلَى الْإِنْقِطَاعِ وَالْإِنْفِصَالِ (Ne üzerinde?) Üçüncü bir
 Inkıta' ve Infisal üzerine
 أَبُو سَعِيدٍ الْخَرَّازُ قَدَسَ (Kımt?) Dedi:
 O konuda
 لَا تَجِدُ (k.s.) "Inkıta' haline varmadıkça"
 Bulamazsın
 وَلَا أَدْرِي (k.s.) "Inkıta' haline varamazsın"
 Bilmiyorum
 رَاقِمُ هَذِهِ السُّطُورِ (Kımt?) Bu satırları yazan
 "Hangisi öncedir?"
 فِي أَنْ وَاحِدٍ يَتَحَقَّقَانِ Gerçekleşirler
 Aynı
 أَنْ يَنْفَكَّ الْإِنْقِطَاعُ (Neden?) Inkıta'nın ayrılması
 Neden?
 وَكَأَنَّ يَحْصُلُ الْإِتِّصَالُ Ve Ittisal'in gerçekleşmesi
 Ittisal'den
 فِي الْبَابِ غَايَةٌ مَا فِي الْإِنْقِطَاعِ وَالْإِنْفِصَالِ Bu konuda son söz şudur:
 أَنْ تَحَقَّقَ الْخَفَاءُ (Nerde olur?) Ancak o
 Nerede olur?
 وَتَعَيَّنَ عَلَيْهِ أَحَدُهُمَا Zâta dayalı öncelikte
 Ve onlardan birinin illet oluşunun
 Seçti (Kımt?) Diğerine
 (Neyce illet oluşu?)
 الْإِنْفِصَالُ (k.s.) İkinci görüşü
 (Neyce?)
 بَانَ السَّبْقَةُ Önceliğin olduğunu
 (Nerden?)
 أَحْسَنُ (Ne olduğu?) Daha güzel
 (Ne olduğu?)
 بِتَقْدِيمِ الْإِنْفِصَالِ (Ne üzerinde?) Infisal'in önce olduğunu
 (Ne üzerinde?)
 لَا يُتَكْرَرُونَ (k.s.) Bu önceliği (Ittisal'in, Infisal'den önce olduğunu) inkar

